

Obecné zvesti

Noviny obyvateľov, návštevníkov a priateľov Strelníka

Číslo: prvé

Ročník: siedmy

Jan 2009

strana
3

Obecné zastupiteľstvo
informuje

strana
5

Ovce naše ovce

strana
7

O veľkonočnom vajci

strana
11

Ako šetriť energiu

Vôkol našich domkov...

Vôkol našich domkov
vtáčky poletujú
a náš zemský život
nám obveseľujú.

Lietajú so spevom
so stromka na stromček
a pod jeho lístím
stavajú si domček.

V tom domčeku budú
celé leto bývať
a ich spev sa bude
stále tu ozývať.

Pán Boh stvoril vtáctvo,
aby nám spievalo
a aby nás ľudia
obveseľovalo.

Ono okrem toho
čistí nám aj stromy:
nuž nech len vždy lieta
ponad naše domy!

J. G. Leštinský:

Piesne, verše a rečnôvanky (1927)

Zima sa lúči s dedinou...

Izba ľudových tradícií u nás: zostane len snom alebo sa zmení aj na skutočnosť?

Pripustíme, že takéto myšlienky, či nápady nie sú u nás vôbec ničím novým. Pripustíme aj to, že tu už neraz podobné úvahy boli, no nikdy doposiaľ sa nezrealizovali. Boli to vždy len úvahy alebo aj praktické kroky a pokusy, ktoré doposiaľ stroskotávali pre náš nezáujem, neochotu, chýbajúce priestory, či pre niečo iné? Má ešte zmysel sa k tejto téme znovu vracat' a venovať sa jej alebo je to celkom zbytočné a márne? Ale ak tu aj niečo doposiaľ nevyšlo, nemusí to ešte znamenať, že sa to naozaj nikdy nepodarí. Ak sme presvedčení o správnosti nejakej veci, potom treba tú celú vec vziať za ten správny koniec lepšie povedané – za začiatok. K tomu je potrebné veriť, že tak ako sa podarilo a darí v našej obci realizovať veľa prospešného, tak sa môže podať aj zriadenie izby ľudových tradícií, ako takého

našho malého obecného múzea. Ak však až oveľa neskôr pochopíme význam a užitočnosť takejto myšlienky, môže sa stať, že veľa zaujímavých vecí – často maličkosťí nemusí už vôbec existovať. Aj v tomto prípade totiž platí, že čas pracuje proti...

Je napríklad veľmi chváľhodné, že vďaka iniciatíve, záujmu a ochote viacerých starších i mladších občanov vznikla v obci folklórna skupina ŠAJBANIA (krajšie by znelo – ŠAJBIANKA). Zhromažďujú, staré ľudové piesne a oživujú zvyky našich predkov, ktoré po usilovnom nácviu s úspechom prezentujú nielen v našej obci, ale aj inde. Bohatými krojmi, ľudovými zvykmi, spevom a tancom prezentujú našu folklórnu tradíciu a dokazujú, že máme byť právom na čo hrdí. Zachraňujú tak našu históriu, aby nezaničila, ale zo-

stala zachovaná aj pre budúce generácie. A práve niečo podobné by mala spĺňať aj naša izba ľudových tradícií.

Čo si to vlastne pod pojmom „izba ľudových tradícií“ máme predstaviť? Nebojme sa toho a nesnažme sa pritom hľadať nejakú presnú definíciu. Ani obsah toho, čo sa chce dosiahnuť (čo sa do zbierky hodí a čo nie) nemusí byť na začiatku úplne presný, ba ani jej rozsah nejakým ohraničený. Najdôležitejšia je samotná podstata takejto aktivity: začať zbierať – sústreďovať, to znamená zachraňovať a zároveň prezentovať.

V podstate ide o zachovanie najroznejších predmetov, často len drobností, ktoré sú späté so životom a prácou našich predkov. V každej oblasti ľudskej činnosti existuje veľa zaujímavého, často už nepo-

(Pokračovanie na strane 4)

OBEČNÉ ZASTUPITEĽSTVO STRELNÍKY **INFORMUJE**

Zasadnutie zo dňa

23. 1. 2008

Obecné zastupiteľstvo

A. berie na vedomie:

(1) Správu o kontrole plnenia uznesení č. 70 – 81 zo zasadnutia OZ, konaného dňa 10. 12. 2008 a ktorú predniesol starosta obce.

(2) Žiadosti uchádzačov na funkciu hlavného kontrolóra obce Strelníky: *Ivety Majerovej, bytom Strelníky 110, Anny Štubniakovej bytom Strelníky 214, Ing. Pavla Košča bytom Strelníky 53 a Ing. Rudolfa Hyriaka bytom Tatranská 101, Banská Bystrica.*

(3) Návrh „Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Strelníky“ na programové obdobie 2009 – 2018.

(4) Návrh smernice č. 1/2009 o prenájme majetku obce Strelníky určeného na prenájom a použitie právnickým a fyzickým osobám v roku 2009.

(5) Informáciu starostu obce o priebehu XXIV. plesu konaného 16. 1. 2009 v Strelníkoch.

(6) „Odmeňovací poriadok v obci Strelníky na rok 2009.“

B. schvaľuje:

(1) Na základe tajných volieb hlavného kontrolóra obce Strelníky p. Annu Štubniakovú.

(2) „Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Strelníky“ na programové obdobie 2009 – 2018. Zároveň schvaľuje podpísanie zmluvy medzi obcou Strelníky a fi. SCARABEO-SK s. r. o. Povstalecká cesta 16, 974 09, Banská Bystrica.

(3) Smernicu č. 1/2009 o prenájme majetku obce Strelníky určeného na prenájom a použitie právnickým a fyzickým osobám v roku 2009.

(4) Odmeňovanie starostu, poslancov OZ, predsedov a členov komisií OZ, veliteľa a predsedu DHZ a predsedu TJ Družstevník Strelníky.

Poplatky za prenájom majetku obce v roku 2009

Kultúrny dom

– zábava, diskotéka pre organizácie v obci	35,00 € (1054,41 Sk)
– zábava, diskotéka pre cudzích	70,00 € (2108,82 Sk)
– svadba (sála, kuchyňa, elektrina, plyn)	50,00 € (1506,30 Sk)
– rodinné oslavy (vrátane riadu a obrusov)	20,00 € (602,52 Sk)
– kar (sála, kuchyňa, elektrina, plyn)	20,00 € (602,52 Sk)
– predajné akcie	50,00 € (1506,30 Sk)

Dom smútku

– cirkev – nájomné za jeden obrad	10,00 € (301,26 Sk)
-----------------------------------	---------------------

Ubytovanie

– letné obdobie (bez vykurovania) posteľ a noc	7,00 € (210,88 Sk)
– zimné obdobie (vykurovanie elektrinou) posteľ a noc	8,50 € (256,07 Sk)

Miestny rozhlas

– hranie jubilantom	2,00 € (60,25 Sk)
– vyhlásenie predaja tovaru	3,50 € (105,44 Sk)

Knižnica

– ročný príspevok čitateľov	
– do 15 rokov	0,50 € (15,06 Sk)
– nad 15 rokov	1,00 € (30,13 Sk)

Zmluvu o výpožičke starosta obce ako požičiavateľ môže na základe písomnej žiadosti ponechať Hasičskému zboru, Športovcom, ZŠ, MŠ, Jednote dôchodcov, Farskému úradu, humanitárnym združeniam, Pozemkovému spoločenstvu, ako vypožičiavateľom uvedený majetok obce po dohodnutí bezplatne užívať.

Zaplatené nájomné a úhrady sú príjmom obce.

PHSR už schválený

Dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Strelníky s výhľadom do roku 2018 (PHSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Strelníky sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Strelníky, ktorý na základe výsledkov ročného

hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný.

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 503/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o podpore regionálneho rozvoja, ktorý definuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného

programového dokumentu. republiky. Táto sústava je Pri spracovaní programu členená na strategické a programové dokumenty vypracovované na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Strelníky je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej

PHSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne polročne vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zber plastov v roku 2009

23. marca	24. augusta
27. apríla	28. septembra
25. mája	26. októbra
29. júna	23. novembra
27. júla	21. decembra

Obrazom fotoobjektívu

Prelom rokov v znamení kultúrno-spoločenských podujatí

Posledné novembrové nedeľné popoludnie patrilo Divadelnému ochotníckemu súboru Ľuda Zelienku zo Zvolena s komédiou *Slobodný so záväzkami*.

Zvyky a obyčaje vo vianočnom a novoročnom období priblížil 21. 12. 2008 náš folklórny súbor programom Večer tradícií. Pre spestrenie zahrala ľudová hudba Jána Maka z Banskej Bystrice a zaspieval mužský zbor z Horehronia.

Sobotné popoludnie pri zábave, piesňach a Slove pripravil cirkevný zbor na Zborovom dni 27. 12. 2008.

Spoločné privítanie nového roka 2009 pri hudbe a tanci.

Milé Trojkraľové popoludnie pripravila naša mládež s divadelnou hrou Jozefa Hollého *Kubo*.

Plesovú sezónu sme otvorili 16. 1. 2009 už 24. plesom. O atraktivnosti tejto akcie svedčí obrovský záujem ľudí nielen z blízkeho, ale aj širšieho okolia obce. Tohto roku sa ho zúčastnilo 145 zabávajúcich.

Izba ľudových tradícií u nás

(Pokračovanie zo strany 1)

užívaného, nepoznaného a preto aj vzácneho. Okrem krojov a nábytku, kuchynského a valašského riadu, či iného náradia, existuje aj veľa zaujímavých predmetov viazucich sa tiež k hospodárstvu, obrábaniu polí, lúk, či lesov. Svoje miesto by tam mali mať aj písomné či obrázkové dokumenty o histórii našej obce. Toto všetko a ešte mnohé iné príklady dokumentujú našu minulosť. Nejde a nemalo by ísť len o zbieranie cenností, ktoré sa inak dajú výhodne speňažiť. Svoju historickú hodnotu môže mať predsa každý predmet, každá aj zdánlivá maličkosť. Koľko najrôznejších predmetov ako sú: praslice, vretená, krosná, ale aj cepy, hampule a podobne sa už možno aj zničilo, lebo nám prekážali alebo sme ich jednoducho považovali za nepotrebné. Koľko staručkých drevených, kovových či hlinených nástrojov, pomôcok a iných predmetov skončilo, alebo skončí v ohni, či na smetisku! V mnohých domácnostiach sa určite „skrýva“ mnoho vecí, ktoré síce už nepoužívame, ale ktoré sú nám také vzácne, že by sme ich za nič nepredali. Ale ak ich držíme len kdesi doma, ukrývame pred inými, akáže je pravá hodnota takýchto predmetov a kedy sa naplno prejaví? Povedzme si pravdu, koľkí majú, alebo chcú mať, či v skutočnosti aj budú mať priamo doma tzv. „slovenské izby“ s krojmi, valaškami, črpkami a inými cennosťami? Koľkí majú doma veci, ktoré by nechceli predať za žiadne peniaze? Pritom ich často držia doma zatvorené v skrinách, na pôjdach, ale aj v drevárňach a inde. Chcú ich mať len pre seba, pre svoje deti, pre vnukov a podobne. Mnohé takéto veci by však mohli byť na obdiv všetkým našim občanom a nielen im. Budúce generácie takto prichádzajú

o zaujímavé príklady dokumentujúce spôsoby života a práce našich predkov. Určite sú alebo sa nájdu medzi nami občania, ktorí ochotne a radi prispievajú do spoločnej zbierky najrôznejších starých

hrdiť takouto expozíciou... Občania chceli a tak aj dokázali. Vari sa necháme v tomto smere zahanbiť? Záleží však len na nás, na nikom inom. Pritom tu nejde o nijaké súperenie, lebo každá obec má predsa

a zaujímavých predmetov. Isté sa nájdu také, čo si myslia, že je škoda, ak sa ten, či onen predmet drží zastrčený niekde doma, namiesto toho, aby bol na obdiv všetkým. A určite sa nájdu aj také, ktorí sa tejto prospešnej aktivite budú dlhodobo a ochotne venovať na všeobecný prospech.

Zachráňme preto kus našej histórie v podobe výstavky staručkých vecí. Dajme im druhú šancu – potešiť, ale aj poučiť hlavne mladých, ktorí mnoho pekných alebo len jednoducho praktických a zaujímavých vecí ani nepoznajú. Ved' či nie je všade taký trend? Po príklad, že to ide, netreba vôbec chodiť ďaleko. Aj v najbližšej našej susednej obci POVRAZNÍK (mimochodom oveľa menšej, ako je tá naša) môžu sa právom

svoje zvláštnosti a odlišnosti. Len ich treba zviditeľniť.

V prvom rade treba nájsť vhodný priestor, kde by sa všetky veci sústreďovali. Ak je nereálne, aby sa našiel vhodný celý starý dom, tak na začiatok postačí aspoň jedna, či dve miestnosti. Lebo najdôležitejšie je začať. Potom, keď sa to už rozbehne, ľahšie sa hľadajú ďalšie riešenia. (Poznámka: Mám s tým svoju skúsenosť na svojom pracovisku civilnej ochrany. Tiež sme začínali s niekoľkými starými maskami a dnes je to už slušná zbierka najrôznejšieho materiálu, ktorú oceňujú a pochvaľujú všetci návštevníci. Najprv stačilo zopár skriň a teraz sú aj dve miestnosti málo). A kde by to teda malo byť? Stále

si myslím, že najvhodnejšie miesto, podobne ako je tomu v spomínanom Povrazníku, je v budove našej starej školy – v bývalej predajni STEN! Nie je v obci zatiaľ iná, vhodnejšia možnosť, keď už sa nám nezachovala nijaká „drevenica“... A táto budova už sama o sebe tiež má svoju históriu. Aj pre svoju vhodnú polohu a prístup je to možná voľba. A navyše je aj obecným majetkom. Alebo tam chceme mať ďalšiu krčmu, či nevieme ešte akú, inú službu občanom? Alebo existuje aj iné riešenie?

Budeme mať izbu ľudových tradícií alebo nie? Medzi týmito dvoma možnosťami je predsa podstatný rozdiel. Ak sa v tejto veci aj naďalej nič nepodari, bude to len na škodu nás všetkých. Hrdosť na to všetko, čo sme v našej obci doposiaľ dosiahli a vybudovali nemôže byť celkom naplnená bez spoločnej zbierky našich ľudových tradícií, ako príkladu pracovitosti, zručnosti, ale aj umeleckého cítenia našich predkov. Ak zanedbávame pozornosť tejto oblasti, potom ochudobňujeme nielen seba samých, našich potomkov, či návštevníkov našej obce, ale v konečnom dôsledku aj našu históriu ako takú.

Formou polozenia si niekoľkých otázok a hľadania odpovedí na ne, bola tu nastolená jedna téma, ktorá určite nie je najdôležitejšou z tých, ktoré našich ľudí trápia a zaujímajú. Určite sa ani týmto článkom nevyrieši všetko. Možno sa však aspoň zamyslíme a aj prideme na niečo, čo celú záležitosť posunie žiaducim smerom. Každý z nás má predsa svoju vlastnú predstavu a dokáže vyjadriť svoj názor, ba aj zaujať vlastný postoj aj k zriadeniu izby ľudových tradícií v našej obci. Potom ani tento článok nie je úplne zbytočným zabieraním miesta.

Mgr. Miroslav Majer

Keď som asi pred rokom uvažoval nad témami do OZ, ktoré by nás „šajbanov“ mohli nielen osloviť, ale aj hlbšie zaujať, napadla ma aj téma o OVCIACH a o OVČIARSTVE. Zároveň som si uvedomil aj riziko s touto tematikou spojené. Možno si mnohí aj pomyslia, že čo už len môže byť na ovčiarstve také dôležité alebo zložité, čo by naši gazdovia, p a r d o n „farmári“ ešte nevedeli. Ovce a ovčiarstvo, to je len zdanlivo obyčajná a jednoduchá téma. Vskutočnosti môže byť zložitá a rozsiahla, ako ktorákoľvek iná. Záleží len na uhle a šírke pohľadu. Niet pochyb, že o ovčiarstve sa toho dá povedať aj napísať neuveriteľne veľa. Možno o ovciach a ovčiarstve písať aj takým spôsobom, že sa „stiahnu“ a upravia články z internetu a je to. Aj mňa to napadlo, keď som sa začal zaujímať o plemená oviec a ich charakteristiky (Možno niekedy inokedy...). Preto, ak niečo napísať, na ovčiarsku tému, tak potom to, čo môže byť v tejto oblasti aspoň trochu prínosom. Chov oviec u nás má nesmiernu tradíciu a naši gazdovia (ale aj mnohé gazdiné) majú k svojim ovečkám hlboký vzťah, ktorý sa len tak nevytráti, ale jednoducho sa zachováva a prenáša sa z pokolenia na pokolenie. V našich podmienkach nenájdeme iný podobný a porovnateľný vzťah človeka k zvieratám, a tým aj k prírode. Ide o vzťah, ktorý existoval a stále existuje, bez ohľadu na dobu, v ktorej žijeme.

Ba aj na vonkajšiu situáciu, najmä tú ekonomickú, v akej sa nachádzame. Dokonca aj bez ohľadu na tento článok, bude ovčiarstvo u nás kráčať

priznávame k tomu, že náš vzťah k ovciam je oveľa viac, ako len „povinnosť“ pokosiť záhradu, či záhumienok, aby nezostali zanedbané.

OVCE NAŠE OVCE

(1. časť)

určitým svojím smerom.

Ak ma však bezprostredne donútilo niečo napísať tento článok, boli to predovšetkým tie okolnosti, ktoré zaujímajú a ktorými žijú zvlášť teraz všetci gazdovia – chovatelia oviec, čiže FARMÁRI.

Najskôr o pocitoch, neskôr aj o faktoch...

Všetci tí, ktorí majú k ovciam kladný vzťah iste uznajú, že chov ovečiek a starostlivosť o ne má svoje čaro aj keď je s tým spojené nemálo roboty. Kosenie trávy, sušenie sena a každodenné zimné kŕmenie, to sú len tie najdôležitejšie činnosti každého, kto sa ovečiek nemieni vzdáť. Pritom vôbec nejde o aktivitu, na ktorej sa dá zbohatnúť. Ani staré pravidlo **ovečka – trojaký úžitok** v dnešnej dobe už nemá ten význam, ako kedysi? Alebo áno? No aj napriek tomu všetkému sa dobrovoľne

tak nezunuje, rovnako ani každoročná starostlivosť o naše ovečky.

Dostať aké-také peniaze za odpredaj „veľkonočných“ jahniat obyčajne aspoň trochu potešilo a aj povzbudilo chovateľov oviec do ďalšej práce. Žiaľ posledné skúsenosti z predaja určite sklamlali každého jedného farmára. Výkupné ceny (2,1 €/kg A triedy) boli doslova katastrofálne! Môže za to „kríza“ (?), silný kurz eura a ktovie čo ešte... Nejednému farmárovi prebehlo hlavou, že bude treba voľačo vymyslieť, ako aspoň trochu lepšie predať prebytok jahniat, keď sú Taliani takí skúpi.

S ovečkami teda bývajú nielen radosti, ale aj nemalé

starosti. Jednou z nich je aj otázka: **čo s vlnou** (?), ktorá bola kedysi uznávanou aj slušne platenou surovinou, no dnes je nám skôr na ťarchu, akoby bola odpadom! **Kto vie, ako sa jej zaručene „zbaviť“, nech poradí všetkým.** Keďže to zatiaľ neviem ani ja, nebudem sa tejto téme zatiaľ ďalej venovať. Avšak o niektorých ďalších svojich poznatkoch chcem pokračovať v tomto článku. A to aj po skúsenostiach z tohtoročných ovčiarskych schôdzí...

Popri už spomenutých a zákonitých povinnostiach starostlivosti o pasienky a o kŕmenie oviec, pribudli nám pred niekoľkými rokmi aj dovtedy nepoznané povinnosti okolo Centrálnnej evidencie hospodárskych zvierat (CEHZ).

Treba zdôrazniť, že nasledovné citované informácie sú

(Pokračovanie na strane 6)

(Pokračovanie zo strany 5)

vybraté z oficiálnych zdrojov dostupných na internete!

„Od 1. 7. 2005 povinnosť zaregistrovať si farmu, označiť zvieratá v rámci Centrálnej evidencie, viesť predpísanú evidenciu, hlásiť presuny do CEHZ majú aj chovatelia, ktorí chovajú iba 1 ks oviec alebo kôz.“

„Centrálna evidencia hospodárskych zvierat (CEHZ) je súčasťou Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS). Vybudovanie a implementácia funkčného Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS) je podmienkou čerpania finančných zdrojov z EÚ.“

„CEHZ poskytuje pomoc pri mapovaní a lokalizácii nákaz a chorôb (BSE, SLAK a pod.). Sledovanie pohybov zvierat umožňuje vyčlenenie potenciálne rizikovej skupiny zvierat a prijatie príslušných opatrení.“

„Prostredníctvom etiketácie mäsa, ktorá bezprostredne nadväzuje na CEHZ, sa zvyšuje garancia zdravotnej spôsobilosti a nezávadnosti živočíšnych produktov a tým aj ochrana spotrebiteľa.“

„Evidované údaje v databáze CEHZ je možné využiť aj v iných plemenárskych a chovateľských organizáciách a spolkoch ako aj pre štatistické a iné vedecké účely.“

Inými slovami, kto chce ovečky naďalej chovať a využívať pritom starostlivosť o ne počas letného obdobia aj na salašoch, musí sa podriaďovať určeným pravidlám. Po počiatkových ťažkostiach a problémoch s tým spojených, v podstate si zvykáme na nevyhnutnú administráciu spojenú s chovom oviec. A budeme sa musieť aj naďalej pasovať aj s chybami a nedostatkami, ktoré sa neustále a naďalej v súvislosti so sústavnou evidenciou vyskytujú. Chýb sa dopúšťame predovšetkým my, samotní farmári, lebo nenahlasujeme

všetky udalosti – **narodenie, presuny, úhyn, teda každú zmenu, každý „pohyb“** každého zvieratá, ale **aj každú zistenú chybu** v evidencii a to dôsledne, ale aj včas. Nech už je na vine ktokoľvek a čokoľvek, za naše ovečky si zodpovedáme predovšetkým my sami. Máme na starosti len tie svoje, tak si ich nielen starostlivo chovajme, ale aj evidujme! V tomto smere sa naozaj musí každý z nás polepšiť, lebo inak to nepôjde a budeme mať zbytočné problémy, ktoré nás v našej ovčiarskej záľube znervózňujú aj znechucujú. Keďže chýb a nedostatkov okolo evidencie je stále dosť, je potešiteľné, ak sa nájde niekto, kto nám vo všeobecnosti aj v tomto podáva pomocnú ruku. Je to v našom prípade personál PD Bukovina. V súčasnej tzv. internetovej dobe, ktorá je už dostupná v mnohých domácnostiach je dobre vedieť využívať možnosti internetu aj v oblasti CEHZ a ďalších vecí súvisiacich so starostlivosťou o naše farmy. **Plemenárske služby SR š. p.** majú svoju webovú stránku: **www.pssr.sk**, kde možno nájsť všetky dôležité informácie. Okrem iného aj si možno stiahnuť a preštudovať príručku:

Pokyny pre majiteľov a držiteľov oviec a kôz k vedeniu CEHZ platné od 1. 9. 2007.

Ďalšie odborné poradenstvo, ako aj predaj všetkého potrebného (tlačív aj ušných značiek a pod.) nám môžu poskytnúť

Plemenárske služby SR š. p. Regionálne pracovisko Pod Bánošom 33 974 01 Banská Bystrica tel: 048/ 4113 809, tel, fax: 048/ 4147 671 regionbb@pssr.sk bbystrica@pssr.sk (CEHZ) Vedúci RS:

Ing. Daniel Rajčok mobil: 0905 700 808 MVDr. Helena Chladná mobil: 0908 676 325

Na stránke **www.pssr.sk**

v hlavnom menu → **centrálna evidencia HZ** nájdete pod aktuálnymi informáciami dôležité tlačivo **Žiadosť o pripojenie do databázy CEHZ cez „Prístup farmára“**

Po jeho vytlačení, vyplnení a zaslaní „žiadosti“ obdrží každý farmár tlačivo tzv.

Prístup farmára do databázy CEHZ

Okrem adresy webovej stránky:

www.registerzvierat.sk

dostane každý farmár aj: prihlasovacie meno a heslo prostredníctvom týchto údajov si možno zisťovať a overovať všetky údaje v CEHZ o svojej farme (moje farmy → detail..., zvieratá...) a čiastočne aj o iných farmách. Takto si možno odkontrolovať, či sú všetky údaje o našej farme v poriadku alebo nie. Navyše k prístupu dostáva farmár aj tzv. GRID KARTU, ktorá slúži na elektronické odosielanie a potvrdzovanie rôznych hlásení. K tomu je ale potrebné naštudovať si Užívateľskú príručku **Prístup farmára**.

Na tej istej web. stránke (**www.pssr.sk**) ale v menu **Softvér pre chovateľa** nájdeme ďalšie dôležité údaje:

– Informácie o ponúkaných programoch, príručky,

– Aktuálne informácie o programoch

– Prístup farmára do databázy CEHZ – žiadosť (ide o 2. možnosť získať formulár)

– Najnovšie programy na stiahnutie: WinRegOV – aktualizácia na verziu 1.34

Prajem všetkým farmárom, aby im uvedené informácie napomohli k získaniu lepšieho prehľadu v problematike evidencie svojich ovčiek (kôz) a ich fariem.

P.s. Nabudúce niečo bližšie o „dotáciách“ a o starostlivosti o ovečky.

Mgr. Miroslav Majer

V tom Šajbianskom kostole

V tom Šajbianskom kostole kukučka zakukala, prečo si ti moja milá včera plakala.

Dobre ti vieš môj milý prečo som ja plakala, ti si inú objímal a ja som sa dívala.

A ja som sa dívala cez kľúčovú dierku, ako si ti objímal starodávnu frajerku.

4. Starodávna frajerka odomňa ťa odviedla, aby si ju miloval a mňa v žiali zahanau.

Belasá fajalka

Belasá fajalka široký list má, každá mamka dcérku v klebetách chová.

Aj mňa moja tak vychovali, oni za mňa slzy ronili.

Ronievali, ale už viac nebudú, moje závistnice pokoj mať budú.

Závistnice pokoj nemali, milímu mi list napísali.

Že som mu ja veru, veru neverná, že ja za druhými rada pozerám.

Jáj bože môj to je pravda nie, najlepšie to milý Pán Boh vie.

Túžim, ale neviem pokom

Túžim, túžim, túžim ale neviem pokom, len za tým šuhajkom, býva za potokom.

Za potokom býva medzi dolinami

žiadon človek nevie čo je medzi nami.

Medzi nami je to že sa radi máme,

že sa radi máme, že sa nenaháme.

V tom Šajbianskom poli studienka tam stojí, keď tam voda vyschne my budeme svoji.

O veľkonočnom vajci

Keď sliepka znesie vajce, robí veľký krik. Keď znesie vajce kačica, ani nepípne. A výsledok? Na celom svete sa jedia len slepačie vajcia. (Americké príslovie)

S vajcom na vandrovke

Čo môže byť dokonalejšou prírodnou schránkou ako vajce? Divotvorná záhada v škrupine odnepamäti dráždi predstaviví mýtotovcov, alchymistov, mágov, rozprávkárov a v neposlednom rade aj kuchárov. Vajce ako metafora krehkosti života, vajce ako dilema, čo bolo prv než ono, vajce ako materia prima, prvotná hmota, z ktorej vzniká nový život, sa stalo mystériom, magickým medikamentom i znamením znovuzrodenia.

Iba na jar si všimneme, že vajce sa môže zaskvieť nielen na obloženej mise, ale aj zavesené na prvých rozkvitnutých halúzkach. Je stálym obyvateľom našej chladničky, no vieme o ňom žalosťne málo!

Symbol Slnka i počiatku

V dávnoteke ľudia považovali žltok za symbol slnečného božstva. Oblúbenými tvorami slnečného boha boli vtáci, ktorí sa mohli sami povznášať bližšie k nemu, do oblakov. Ľudia nemohli lietať, ale zbierať vajcia, prostredníctvom ktorých sa mohli spájať so všemocným slnečným bohom, áno. Ďalšie spojiť medzi ľuďmi a slnkom predstavoval kohút, ktorý sa liahne z vajca – ľudia si totiž mysleli, že práve jeho ranné kikiríkanie privoláva slnko. V mytologických predstavách rôznych kultúr možno na vajce natrafiť veľmi často, a to prostredníctvom tzv. kozmického vajca, z ktorého vzišiel celý svet. Tak napríklad finske mýty hovoria, že na počiatku existovalo iba more a na jeho hladine ležal mág s vystrčeným kolenom. Okolo letel vták a práve na to trčiace koleno zniesol vajce a chcel ho

tam rovno aj vysedieť. Mág sa však pomrivil, vajce spadlo do vody a rozbilo sa na dva kusy. Z hornej časti škrupiny vznikla nebeská klenba a z dolnej zem a svet ľudí.

V gréckom oficiálnom mýte zniesla vajce Noc. Z toho vajca sa vylihol Eros a z jeho škrupiny alebo a zem. Indovia si predstavovali zlaté vajce, v ktorom sa znovuzrodil boh-stvoriteľ Brahma. Keď puklo, zo škrupiny vznikol nebeský svet bohov a pozemský svet ľudí. V mýtoch barmských kmeňov zniesol vajce nebeský vták, ale vysedel ho vták pozemský. Z vajca pochádzalo šesť zázračných kvapiek, pričom jedna dopadla do jazera, z ktorého vystúpil ľudská muž. Ako to už v mýtoch býva, oženil sa s dcérou nebies a mali spolu deti. Obraz počiatku ako obrovského vtáčieho vajca zachytávajú vskutku rôznorodé kultúry: sibírska, tahitská či tibetská. Na ostrove Fidži veria, že obrovské pravajce nevysedel vták, ale bájný had Ndegei. Keď puklo, von sa nevyklubali ani vtáci, ani hady, ale – ľudia!

Rituály: vajce v službách milencov

Vajíčka ako zárodky budúceho života sa spájali aj s rôznymi pohanskými rituálmi plodnosti a bohatstva. Hojne sa používali pri obradoch, ktoré mali zaručiť počatie. Vajíčko darované tehotnej žene zabezpečovalo budúcemu potomkovi zdravie a veľa šťastia.

Vajcia sa tiež zakopávali okolo domu, aby odplašili zlo. Hospodár pred sejbou

prechádzal vajíčkom po šiži dobytku a vaječné škrupiny vkladal do brázd, aby pole dalo bohatú úrodu. Dokonca je známe, že vajcia sa nepridávali iba do cesta na koláče, ale aj do malty, a to nielen z praktických, lež aj ochranných dôvodov. Možno ste už počuli, že dokonca i slávny pražský Karlov most obsahuje vajíčka! Podobne ako niektoré obrazy starých m a j s t r o v , pretože tí si zvykli pridávať

vajcia do farieb. Vajce ako magická pomôcka nechýba ani v čarodejníckych knihách. Vaječná škrupinka sa spomína trebárs v kúze na pritiahnutie bohatstva. Stačí vziať mincu najvyššej hodnoty a vystrihnúť správnu fázu Mesiaca. Minca sa vloží do rozpolenej škrupinky a umiestni na miesto, kde dopadá mesačný svit. Keď uplynie potrebný čas, čarodejníca škrupinku doplní jej druhým dielom, zabalí do tmavej látky a opäť za seba nechá čarovať Lunu. V určený čas kúzo rituálom uzavrie a potom sa už iba teší, pretože tento kúsok z čarodejníckeho receptára sa považuje za mimoriadne účinný!

Kúzelná moc vajíčka sa však vždy uplatňovala predovšetkým v milostnej mágií. Milencom, ktorí túžili počať potomka, sa odporúčalo vytvoriť si doma kútik s bylinami podporujúcimi plodnosť (v magickom slova zmysle), na ktorý tiež dopadal svit Mesiaca. V ľudovom herbalizme k takým bylinám patria napríklad pelargónia (muškát), hloh, lieska, praslička, horčica, myrta, dub, oliva, pačuli, borovica, granátové jablko, slnečnica,

pšenica a mnohé iné. Zatiažšie s rastlinami doplní práve vajce, buď živočíšneho pôvodu, alebo z nejakého vhodného polodrahokamu – krištáľu, achátu alebo ruženínu.

K tradičným rituálom patrilo aj tzv. „snímanie“, teda akási energetická očista a úlava od bolesti. Pri týchto starých praktikách sa tleskalo, fúkalo či vstupovalo do vody, prípadne sa telo potieralo rôznymi predmetmi od polodrahokamov, hodvábných šatiek cez chlieb až po vajce. Vajcom sa jednoducho prechádzalo po tele, pričom sa človek mohol zbaviť ťažoby, zlých myšlienok a opäť nadobudnúť rovnováhu.

Vajce zároveň malo mať silu získať neopätovanú lásku, pričom sa čarovalo s oplodneným slepačím vajcom, na ktoré sa napísalo meno muža a meno ženy, s pomocou tajného postupu sa očarovalo, a potom sa uložilo do kúta spálne, ktorý smeroval k obydliu objektu lásky.

Ovomantia alebo veštenie z vajca

Vajce slúžilo aj na veštenie, pričom dodnes je táto divi-načná metóda známa ako ovomantia (lat. ovum – vajce, mantia – veštenie). Používala sa už v starom Ríme (tehotné Rimanky sa s pomocou vajec usilovali dopátrať, akého pohlavia bude ich dieťa), ale aj v iných kultúrach. Do čerstvého vajca urobil veštec malú dierku a tou lial pár kvapiek jeho obsahu do misky s vodou. K tvarom, ktoré sa vo vode z bielka vytvorili, sa potom priradzovali rôzne interpretácie podobne ako napríklad pri veštení z čajových lístkov alebo pri liatí olova. Traduje sa, že umením je už vidieť a rozoznať samotné tvary, čo si vyžaduje sústredenie, ale aj prebudenu obrazotvornosť. A čo značí, ak sa pri inej vešteckej

(Pokračovanie na strane 8)

(Pokračovanie zo strany 7)

metóde objaví tvar vajca? Ak pri spomínanom veštení z čajových lístkov vidí veštec tvar vajca, pýtajúceho sa čaká šťastie, no ak sa veštcovi zazdá, že vajce je rozbité, človek by mal svoje plány prehodnotiť, lebo v ceste mu stojí prekážka.

Pre vykladačov snov je vajce takisto pozitívnym symbolom. Predstavuje niečo vzácne, zárodok budúcnosti, perspektívnosť plánov. Ak sa človeku sníva, že vajce rozbíja, môže to znamenať potrebnú obeť. Inokedy sen o vajci môže predznamenávať počatie a plodnosť, no nielen v doslovnom, ale i prenesenom význame – teda aj plodnosť v práci, umeleckej činnosti a podobne. Sny o škrupe môžu zasa predstavovať bariéru, emocionálny múr, ktorý si stavíme v úsilí zabrániť vnútornému zraneniu. Mimoriadne symbolický by bol sen o vlastnom liahnutí sa a rozbíjaní škrupe zvnútra, ktorý by hovoril o vnútornom oslobodzovaní, opúšťaní starého a prekonávaní prekážok brániacich nám v ďalšom raste.

Prečo sa zdobia na veľkú noc?

S príchodom jari sa odpradáva spájajú vajčka a nachádzame ich v tejto súvislosti opäť v najrôznejších a neraz aj úplne vzdialených kultúrach. Severania ich dávali na oltár bohyně jari Ostary, Židia ich počas svojho významného jarného sviatku Pesahu spolu s ďalšími predpísanými potravinami servírovali na slávnostnej tabuli v sederovej mise. Na vzdialených Veľkonočných ostrovoch (názov pripomína, že ich objavili práve v čase tohoto sviatku roku 1722) sa na jar konali preteky, z ktorých sa víťaz musel vrátiť s vajčkom a pospolitost ho potom uznávala ako svätého vtáčieho muža. Preteky o vajčko usporadúvali starí Germáni,

ba aj dnes sa v niektorých oblastiach táto tradícia stále udržiava. Farbenie vajčiek takisto siaha do dávnej histórie, prvá súvislosť, ktorá je naporúdzi, sa ponúka v spojitosti s pestrosťou prírody; zafarbené vajčka ukladané do trávy mohli byť akýmsi magickým obradom, ktorý predstavoval poklonu jej kráse.

Niektoré pramene dokonca hovoria, že farbenie vajčiek má slovanské korene, ktoré siahajú ešte východnejšie od nás, na Ukrajinu. Podľa istej ukrajinskej legendy má farbenie vajec priam výnimočný význam. V legende sa hovorí, že v ďalekej jaskyni dodnes prebýva strašná príšera, stelesnenie zla, ktorá je pripútaná o skalu dvanástimi reťazami. Zo svojho zajatia posielala raz do roka medzi ľudí sluhu, ktorý jej po návrate musí odpovedať na tieto otázky: „Žijú ľudia v mieri? Majú deti v úcte svojich rodičov? Maľujú ľudia stále veľkonočné vajcia?“ Ak sluha odpovedá kladne, príšera zúri, jej sila slabne a reťaze ju spútávajú ešte tuhšie. Ak totiž, podľa legendy, ľudia žijú v mieri, vážia si rodičov a maľujú veľkonočné vajčka, príšera ostane pripútaná tam, kde je. Ak však raz sluha odpovie na všetky otázky záporne, beštia dostane voľnosť a chopí sa krutovlády nad zemou. (No nemaľujte potom vajčka, keď je to posledná možnosť, ako si zachrániť krk!)

Pre kresťanov sa však sviatky jari spájajú s mystériom Veľkej noci, ukrižovaním Ježiša a jeho zmŕtvychvstania. Farbenie vajčiek však pretrvalo. Ba dokonca aj v tejto súvislosti existujú príbehy, prečo je tomu tak. Jedna stará poľská legenda napríklad hovorí, že keď Kristus umieral na kríži, z rán mu kvapkala krv a každá kvapka, ktorá dopadla na zem, zanechala po sebe stopu v podobe červeného vajčka. A ako Mária, Ježišova matka, stála pod synovým

krížom a plakala, tak jej slzy, dopadajúce na červené vajčka, vytvárali na nich ornamenty. Mária ich potom pozbierala do šatky a dávala každému dieťaťu, ktoré stretla. Jej šatka však nebola ešte prázdna, keď vyčerpaná spadla a veľkonočné vajčka sa rozkotúlali po celom svete. Preto ich odvtedy vždy na Veľkú noc kresťania zdobia a dávajú si ich ako výraz lásky, priateľstva a pripomenutia nového života ľudskej duše a jej vykúpenia.

Ornamenty ako šifrované posolstvá

Jedným z najstarších ochranných symbolov, ktorý sa na vajcia maľoval, je symbol slnka v tvare kruhu, niekedy s lúčmi, inokedy bez nich. Vajcia so slnkom patrili k mimoriadne silným talizmanom, pretože mohli ochraňovať pred chorobou, pred nešťastím i pred tzv. diablovým okom. Z ďalších ochranných znamení sa objavovali kríže (v pohanskej tradícii prezentujúce štyri svetové strany i štyri prírodné živly), päťčipce hviezdy pentagramy, šesťčipce hexagramy, prípadne znaky živlov: vlnovka symbolizovala vodu, teda ochranu domu pred požiarom, veterná ružica vietor, ktorý mal priviať do domu dobrú energiu, atď. Aj ostré tvary, napríklad ostne, tne, vidličky či šípky sa kreslili s cieľom chrániť obdarovaného.

Maliarky vajčiek, pretože zväčša sa tejto jemnej práci venovali najmä ony, sa pri maľovaní inšpirovali najmä prírodou. Aj tu mal však každý motív svoj presný zmysel. Žalud' a dubový list predznamenávali silu a plodnosť, symbol ďalšieho obľúbeného stromu, jablone, takisto znázorňoval plodnosť a zdravie. Plod čerešne sa chápal ako symbol ženskej krásy, ktorý prináša šťastie a lásku, jedľová vetvička zasa symbol mladosti a dlhého života. Z rastlín sa kreslili

známe troj- a štvorlístky, prípadne fazuľky a hrášok ako želanie vždy plného taniera. Ruže, slnečnice, tulipány, konvalinky a iné kvietky sa spájali s vyznaním lásky a odzrkadľovali prostú radosť z prírody a jej pestrého šatu, do ktorého sa čoskoro po Veľkej noci zaodeje. Aj na pohľad obyčajné geometrické tvary vyjadrovali ľudské túžby – rebrík hľadanie šťastia, sitko úsilie rozoznať vždy medzi dobrým a zlým, košík materstvo, chodníčky správnu cestu k večnosti. Na vajčkách však nachádzame i množstvo zvieracích motívov, ktoré mali obdarovanému priniesť niektorú obdivovanú zvieracu vlastnosť ako trebárs silu alebo rýchlosť, prípadne dlhý a produktívny život. Väčšinou sa na vajčka kreslili len nejaká časť zvierata (barančie rožky, zajačie uši, vlčie zuby, medvedie pazúry atď.) či jeho stopy (kohútie, mravčie). Pavúky a pavúčie siete symbolizovali vytrvalosť, trpezlivosť a umelecké nadanie, motýliky sa spájali s bezstarostným detstvom, no takisto aj s ľahkou cestou duše k večnému šťastiu. Vlnkami sa spodoboval had, ktorý hral vždy mimoriadnu úlohu. Verilo sa totiž, že každý dom má svojho ochranného bieleho hada-gazdického, ktorý stráži prah domu a syčaním varuje jeho obyvateľov pred nešťastím. (Podobne sa verilo, že ochranným gazdickým môže byť aj repovitý koreň posedu bieleho, ktorý sa na gazdovstvách vykopával v noci na Veľký piatok.)

Takýto koreň, škriatok-gazdický, sa potom pravidelne umýval v mlieku, obliekal sa do zvláštneho šatu a jeho čestné miesto bolo v osobitnej skrinke. Sediaci sa k nemu v núdzi utiekali po radu, ale nesmeli zabudnúť, že po siedmych rokoch ho musia zničiť, inak by škriatok získal hospodárovi dušu.)

Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru informuje

Vážení spoluobčania, v Slovenskej republike vzniklo v roku 2008 v lesných porastoch celkom 182 požiarov, ktorých následkom došlo k priamym škodám vo výške 1 667 000,- Sk (55 334,- €). V porovnaní s rokom 2007, poklesol počet požiarov v lesných porastoch o 281 aj požiarov viac a priama škoda bola nižšia o 156 349 300,- Sk (5 189 846,- €). V dôsledku mimoriadne priaznivého počasia nevznikol v okrese Banská Bystrica žiadny požiar.

Z celoslovenskej štatistiky požiarovosti vyplýva, že najpočetnejšou skupinou požiarov vyhodnocovanou podľa priestoru, sú tak ako v predchádzajúcich rokoch i naďalej požiare, ktoré vznikli v prírodnom prostredí. Za uplynulý rok tak vzniklo 7 674 týchto prípadov, čo oproti predchádzajúcemu roku znamená pokles

o 3 238 požiarov. Z celkového množstva požiarov v prírodnom prostredí najpočetnejšiu skupinu tvoria požiare trávnatých porastov, kde vzniklo 1 830 požiarov. V lesných porastoch vzniklo na území SR 182 požiarov. Veľké zníženie požiarovosti v roku 2008 bolo ovplyvnené veľmi priaznivým vlhkým počasím.

S príchodom teplejšieho jarného počasia sa podstatne zvýši aktivita turistov a záhradkárov, čo bude mať za následok ohrozenie lesných porastov z titulu zakladania ohňov v prírode a vypaľovania suchej trávy.

V tejto súvislosti Vás chceme upozorniť na potrebu dodržiavania povinností vyplývajúcich z § 14 zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom v znení zákona NR SR č. 562/2005 Z. z., kde práve novela tohto zákona doplnila

povinnosti fyzických osôb o nasledujúcu povinnosť „zabezpečiť plnenie opatrení v súvislosti s ochranou lesov pred požiarom, ktoré sú v jej vlastníctve, správe, alebo v užívaní“ pre fyzické osoby a to najmä na dodržiavanie zásad protipožiarnej bezpečnosti v čase zvýšeného nebezpečenstva vzniku požiarov, t.j. v jarnom a suchom období. Uvedený zákon okrem iného fyzickým osobám zakazuje

- fajčiť alebo používať otvorený plameň na miestach so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru;

- vypaľovať porasty bylín, kríkov a stromov;

- zakladať oheň v priestoroch alebo na miestach, kde môže dôjsť k jeho rozšíreniu.

Porušenie tohto zákazu je možné v zmysle citovaného zákona postihnúť pokutou vo výške 332,- € (10 000,- Sk).

Vzhľadom na uvedené Vás žiadame o rešpektovanie zákazu vypaľovania suchej trávy pri práci v záhradách a v prírodnom prostredí.

Zároveň upozorňujeme na povinnosť poskytnúť osobnú a vecnú pomoc pri zdolávaní požiarov v zmysle § 46 a 47 zákona NR SR č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom.

Je potrebné si uvedomiť, že šírenie lesných požiarov je veľmi intenzívne a ich likvidácia je často krát vzhľadom na neprístupnosť terénu veľmi zdĺhavá na čas a náročná na sily i prostriedky. Žiadame preto všetkých spoluobčanov, aby svojim ľahkovážnym správaním nevytvárali predpoklady pre vznik lesných požiarov. Zachovajme krásu a blahodarný vplyv našich lesov aj pre ďalšie generácie.

Od nového roku tu máme novú menu a od 16. januára sa už nedá zaplatiť slovenskými korunami. O eure toho bolo napísané už veľmi veľa, tak isto ako o prechode naň, ktorý sme začiatkom roka absolvovali. Nemôžem

si však pomôcť, ale slovo „euro“, hoci sa skloňovalo minimálne za posledný rok, veľmi veľa krát, stále pôsobí akosi neprírodzene. Priam by som povedal, že ho síce máme (alebo nemáme) v peňaženkách, ale nedostalo sa ešte do základnej, bežnej slovnej výbavy. To slovo „koruna“, alebo jeho zdobnelina „korunka“ (pre našich mladších čitateľov)

sa mi derie častejšie na jazyk v spojení s pomenovaním finančnej hotovosti, či jej prevodu. A myslím, že v tom nie som sám. Počujem

to od všadiaľ. Vety ako: „koľko korún to stojí?“, „tu sú tie koruny, čo som ti dlžil/a“, „tu máš korunku do pokladničky“ (pre našich mladších čitateľov). Keď si doplním za to slovo „euro“, zatiaľ to pôsobí akosi umelo. Možno v čase publikovania tohto článku to bude už inak.

Na druhej strane je pravda, že ani naša nová mena,

hoci mladá, sa nevyhla snahe udomáčniť sa svojím spôsobom v našom jazyku. Preto sa v budúcich slovníkoch slovenského

jazyka pravdepodobne objavia jej nové formy slangových verzií. Už tu máme napríklad euráče, juroše, euríky, euráčky, či ečka. Ľudia si do istej miery chcú poľudštiť toto pomenovanie.

Tak či onak, myslím že mentálneho používania koruny sa tak skoro nezbavíme. Hoci ich fyzická verzia končí v strojoch, ktoré ju

znehodnocujú, alebo na našich poličkách, či vitríkach pre pamiatku a spomienku, či dokonca v rôznych národných obdobiach ako česká koruna, zvyk na ňu tu ešte istú dobu ostane. A je to úplne v poriadku.

Istým spôsobom, ale nová mena opráša spomienky na tú starú menu. Pre pamätníkov, ktorí ešte nezabudli na časy keď mlieko bolo za korunu, chlieb za dve, sa tieto spomienky do istej miery sprítomňujú v novej mene. Na záver možno už len upravené heslo: „meníme menu, máme staro-novú cenu“.

Juraj Potančok

ODKUKANUO

A po roku zas, nastal karnevalu čas

Keby sa tak PANI CHRÍPKA vybrala na náš školský karneval, vedeli by ste si predstaviť jej masku a kostým? Bola by oblečená v čiernom, bielom, alebo nebudaj v červenom? Vyzerala by hrôzostrašne, alebo by sa nám škodoradostne vyškierala, potila sa a kašľala na nás? Kto vie. To už záleží len na vašej fantázii, ako si ju dokážete predstaviť. No určite každý veľmi dobre pozná tie nepríjemné pocity, ktoré prežíva, keď leží doma v posteli a s chrípkou. Našťastie, žiadna maska s menom, či s podobou chrípky, sa tohtoročného nášho karnevalu nezúčastnila a to aj preto, lebo sme si ju pred karnevalom poriadne vyležali. A treba priznať, že tá „potvora“ ohrozovala nielen školskú dochádzku, ale aj samotný karneval. U nás chrípka nevyhrala a tak sa plánovaný karneval mohol uskutočniť aj tohto roku. Bola by to predsa škoda, keď nielen nápady a výber masiek, ale aj všetky prípravy boli v plnom prúde...

A tak okrem nechcenej chrípky na náš detský karneval prišli všetci pozvaní: - krásne slečinky ako princezničky, ba aj tajomné čiernokňažničky, okrem nich z neba hviezdičky a s nimi malí anjelici. Alebo to boli malí čertíci? Správna odpoveď znie: jedni i tí druhí a všetci boli utešení rovnako, ako všetci ostatní, čo na maskovaný bááál, pardon – karneval radi zavítali. Nechýbali ani nerozpustné snehové vločky, čo pod ochranou svojej snehovej kráľovnej vydržali v teplej sále zabávať sa až do konca. Ktovie, možno všetko mala len vo svojej moci, tá záhadná – čierna pani noci... Masky veru vôbec neváhali. Pri veselej muzike sa vo svojich šatách, siahajúcich až po samú zem veselo vykrúcali nielen so smelými rytiermi, ale aj s veselými kovbojmi,

ba aj s hrozivo vyzerajúcimi pirátmi, či tajomnými bojovníkmi, pavúčimi mužmi a sympatickými policajtmi, ktorí nedávali pokuty, ale iba rozdávali úsmevy. V pestrých súťažiach sa nedal zahanbiť ani urastený krojovaný mládenec, ani šikovná kucháročka s ozajstnou vareškou, ale ani malý trpaslík, ktorému však chýbala Snehulienka. Roztomilá bola aj žltá suknička, čo mala na sebe ešte krajšia malá slnečnica. Radosť rozdával aj malý šašo, čo sa len smial a smial, milý bol aj psíček, čo nielen okolo malej myšičky veselo pobehoval. Prišla sa k nám zabaviť aj akási neznáma pani. A viete odkiaľ pricestovala? No predsa z Ameriky. Aj preto si dobre rozumela nielen s Tarzanom, s Pipi, ale aj s Mikimauzov. Vraj dávno spolu neboli a tak klebeteniu a zábave nebolo konca kraja. A keď sa do víru tanca, súťaží a hier pridali aj rodičia svojich ratolestí, pridala sa aj naša mládež, ba aj pani učiteľky, v sále nášho kultúrneho domu zavládla atmosféra dobrej nálady a šťastných úsmevov. Prispel k tomu aj sám Diskdžokej BOBOT, ktorý v podobe klauna s maskami sa nielen hral a súťažil, ale hlavne všetkých do tanca prilákal veľmi dobrou muzikou.

Nuž aj takto sa dá prežiť posledná februárová sobota. A keďže stála za to, aby sme si na ňu zaspomínali, zostanú nám na ňu úsmevné zážitky aj v podobe fotiek v počítačoch. Potešením bolo sa zúčastniť a slušnosťou zase poďakovať všetkým, čo sa o to pričínili. Hlavne rodičom, že majú trpezlivosť, fantáziu a zručnosť pri zhotovovaní takých kostýmov, aké si vysnívali ich deti. Tak deti, snívajte ďalej a svoje sny prezradte svojim rodičom.

Do karnevalovania!

Iveta Majerová

Rozpis zápasov jarnej časi

Vonku:

odchod autobusu/začiatok zápasu

15. kolo – 5. apríla 2009

Malachov – Strelníky

14.30/15.30

18. kolo – 26. apríla 2009

Hronsek – Strelníky

15.00/16.00

20. kolo – 10. mája 2009

Hiaďel – Strelníky

15.45/16.30

22. kolo – 24. mája 2009

Riečka – Strelníky

16.00/17.00

24. kolo – 7. júna 2009

Podkonice – Strelníky

16.15/17.00

26. kolo – 21. júna 2009

Nemecká – Strelníky

16.15/17.00

Doma:

začiatok zápasu

16. kolo – 12. apríla 2009

Strelníky – Mičiná

15.30

17. kolo – 19. apríla 2009

Strelníky – Šalková

16.00

19. kolo – 3. mája 2009

Strelníky – H.Práňany

16.30

21. kolo – 17. mája 2009

Strelníky – Medzibrod

17.00

23. kolo – 31. mája 2009

Strelníky – Tajov

17.00

25. kolo – 14. júna 2009

Strelníky – Dúbravica

17.00

31 tipov ako šetriť energiou

Stačí len niekoľko jednoduchých trikov a mesačne ušetríte Až 16,60 € (500 Sk) za elektrinu. Ešte viac môžete ušetriť za kúrenie a prípravu teplej vody. Navyše zároveň znížite váš podiel na klimatických zmenách či na prevádzke elektrární. Vezmite si naše tipy k srdcu a skontrolujte váš byt alebo dom.

1. Nakupujte energeticky efektívne spotrebiče...

Malé rozdiely v spotrebe elektriny sa rokmi nahromadia do veľkých súm.

Najväčšie rozdiely v spotrebe energie sú pri chladničkách a mrazničkách. Tie musia byť, rovnako ako práčky či sporáky v EÚ, povinne označené hodnotením od A (nízka spotreba) po G (vysoká spotreba). Avšak pre chladničky a mrazničky platí od r. 2004 ešte presnejšie označovanie: „A+“ a „A++“.

2. Radšej vyčistite dvierka na sporáku...

Pri každom otvorení dvierok na sporáku uniká asi 20 % tepla – preto jedlo pozorujte zvonku.

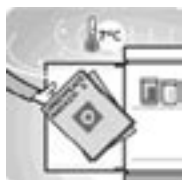
3. Chladnička má stáť na chlade...

Ak stojí chladnička alebo mraznička vedľa tepelného zdroja (radiátor, sporák, umývačka riadu, práčka), spotrebúva oveľa viac elektriny! Takže si na ich blízkosť treba dávať pozor, alebo aspoň medzi ne umiestniť izoláciu. Najlepšie je nejaké chladné miesto: pri každom stupni navyše spotrebuje chladnička asi o 4 % viac elektriny!

4. Nepreháňať to s chladením...

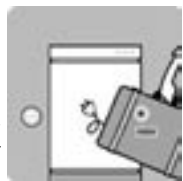
Ideálna teplota v chladničke je 7 °C – na to často stačí 1. stupeň.

Rada navyše: noviny v nevyužitom priestore zabránia pri otvorení veľkému úniku chladného vzduchu.

5. Vypnúť chladničku...

Keď ste dlhšie preč, vytiahnite chladničku zo zásuvky a odnestezvyšok jej obsahu k susedom (dá sa to spojiť s rozmrazovaním).

Kto potrebuje držať v chlade len malé množstvo potravín, zvládne to často aj bez chladničky – najmä v zime.

6. Menej vody pri varení...

Aj pri varení vajíec môžete ušetriť: na dno hrnca postačí množstvo vody na hrúbku prsta – vajíca sa uvaria vo vodnej pare. Bez problémov to funguje aj so zemiakmi či brokolicou.

7. Variť na plyne...

Je to lacnejšie a šetríte tým prírodu. Straty energie sú vďaka priamemu spaľovaniu viditeľne menšie a plyn sa ľahšie reguluje.

8. Využite všetko teplo...

Aj keď je to často napísané v recepte, väčšinou je predhriatie rúry zbytočné (výnimka: špeciálne cesto). Keď ju vypnete pár minút pred dopečením, využijete zvyšok tepla bez mŕtvenia elektriny...

9. Pokrievka patrí na hrniec...

Pokrievka na hrnci zníži

spotrebu energie až na 1/4! Najlepšie sú tlakové hrnce, ktoré ušetrí ďalších 50 % energie.

10. Vodu na cestoviny nechať zovrieť v rýchlovarnej kanvici...

Najrýchlejšie zovrie voda v rýchlovarnej kanvici alebo za pomoci ponorného variča. Preto ak máte elektrický sporák, oplatí sa nechať vodu najprv zovrieť a až potom vliať do hrnca.

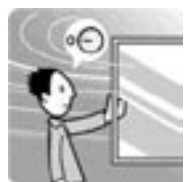
11. Rozmrazujte mrazničku...

Ak sa v mrazničke vytvorí vrstva ľadu, začne silno stúpať spotreba energie. Rýchlo tvoriaci sa ľad a námraza prezrádza priepustnosť dverí. Takže nezabudnite raz za čas skontrolovať aj tesnenie.

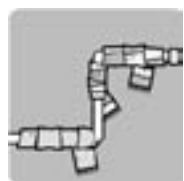
12. Vetrať krátko a intenzívne...

Pri vetraní je lepšie vypnúť kúrenie a dokorán otvoriť okná. Vzduch sa tak rýchlo vymení a steny zostanú teplé. Vetranie cez pootvorené okno a súčasné kúrenie predstavuje obrovské plytvanie.

13. Zaizolujte tepelné potrubia...

Ak sú teplovodné potrubia v nevykúrených miestnostiach ako napríklad v pivnici, treba ich starostlivo zaizolovať.

Reflexná fólia stojí pár korún,

ročne vám však pomôže ušetriť až niekoľko stovák. Umiestnite ju na stenu za radiátor alebo kachle, fólia tak odrazí späť do miestnosti až 90 % tepla.

14. Kontrolujte radiátory...

Ak máte vlastné kúrenie, kontrolujte najmä obehové čerpadlo. Moderné čerpadlá spotrebujú oveľa menej elektriny. A nezabudnite na pravidelné odvzdušňovanie radiátorov.

15. Regulujte kúrenie...

Zníženie izbovej teploty o jeden stupeň Celzia ušetrí až 6 % energie! Pre zdravú izbovú klímu stačí v obývacích izbách 18 – 20 °C, v kuchyni 16 – 18 °C, v detskej izbe 20 °C a na chodbách 15 °C.

Viete, že malá klimatizačná jednotka pre jednu miestnosť má spotrebu až 1 000 wattov? Je to šesť krát viac, ako veľký stojanový ventilátor!

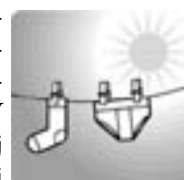
16. Nainštalujte si programovateľné termostaty...

Moderné termostaty dokážu nastaviť teplotu presne podľa vášho želania: večer vyššiu, cez deň a v noci nižšiu.

17. Bielizeň sušte na slnku...

Sušiče bielizne sú nezmyselnými žrútmami energie. V štvorčlennej domácnosti spotrebujú až 480 kilowatt

(Pokračovanie zo strany 11)

hodín elektriny! Bielizeň je teda oveľa lepšie vyvesiť na čerstvý vzduch!

18. Používajte úsporné žiarovky...

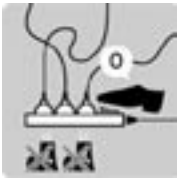
V y d r ž i a niekoľkonásobne dlhšie, ušetria asi 80 % elektriny a sú

vhodné hlavne do lúč, ktoré dlho svietia – časté vypínanie a zapínanie im škodí. Pretože úsporné žiarovky obsahujú rizikové látky, nepatria do bežného odpadu.

19. Kúpte si rozvodku s vypínačom...

Pohotovostný režim pre hifi systém, televízor či videorekordér

spotrebuje ročne množstvo elektiny. Odborníci napríklad vypočítali, že až dva jadrové reaktory sú v Nemecku v prevádzke len preto, aby pokryli túto zbytočnú spotrebu. Ak zapojíte viaceré zariadenia do rozvodky s vypínačom, pomôžete sebe aj životnému prostrediu.

Nabíjačka, na ktorú nie je pripojený mobil či fotoaparát zvyčajne ďalej spotrebúva elektrinu a mení ju na teplo (môžete si to vyskúšať). Ak ju teda nechávate v sásuvke ak keď svoje zariadenia nenabíjate, míňate tím až 10 krát viac energie ako je treba pri nabíjaní...

20. Nech si aj fax zdriemne...

Zariadenia, ktoré v noci nepotrebuje, môžete zapojiť do

časovo nastaviteľného prepínača. Cez deň pracujú, v noci spia...

21. Obyčajné žiarovky na WC, do kúpeľne a pivnice...

Všetka česť Edisonovi, ale tradičné žiarovky extrémne

plytvajú energiou. Až 90 % jej unikne vo forme tepla. Najväčší zmysel majú tam, kde sa zdržiavate iba krátko a často sa tam zapína a vypína svetlo. Napríklad v kúpeľni.

22. Vypnite počítač...

Aj keď na počítači práve nepracujete, stále pohlcuje až 70 % energie.

Takže aj cez kratšie prestávky je lepšie ho vypínať!

Ak si kupujete nový počítač, vedzte, že ploché LCD obrazovky sú energeticky šetrnejšie než klasické CRT monitory. Ak zvažujete kúpu notebooku, vedzte, že pri rovnakom výkone majú nižšiu spotrebu.

23. Krátka sprcha namiesto kúpeľa...

Príprava teplej vody pohlcuje najviac energie v domácnostiach. Preto je lepšie krátko sa osprchovať ako naplniť celú vaňu množstvom vody.

Používajte úsporné hlavice, znižujú spotrebu vody o polovicu. Pri šampónovaní či mydlení sprchu vypnite.

24. Nevýváraajte a nepredpierajte...

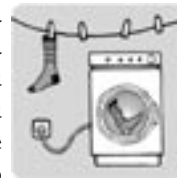
Väčšina baktérií sa zničí už pri 60-tich stupňoch. A na

rozdiel od výváraacieho režimu pri tejto teplote ušetríte 50 % elektriny.

Často postačí aj 30 alebo 40 stupňov. Takže predpieranie si môžeme odpustiť...

25. Vždy plnú práčku...

P r á č k a n a p l n e n á len jednou ponožkou spotrebuje rovnako veľa energie ako úplne plná. Niektoré modely sú vybavené úsporným programom pre polovičné naplnenie, ktorý zníži spotrebu asi o tretinu.

26. Nenakupujte prístroje na baterky...

Telefóny, elektrické holiace stroje, kefy a zubné kefky s priamym sieťovým pripojením spotrebujú podstatne menej ako prístroje na baterky.

27. Energia zo slnka...

Na európskych strechách sú už milióny solárnych zariadení na výrobu teplej vody či elektrickej energie. 1,5 m² plochy teplovodného kolektoru na osobu pokryje ročne viac než polovicu spotreby.

28. Urobte si pohodlie...

D o b r á izolácia vonkajších stien, podkrovia a pivnice môže ušetriť viac ako polovicu nákladov na kúrenie. Inštaláciou kvalitných okien môžete znížiť

tepelné straty až o 70 %! Takéto okná majú drevené rámy, účinnú izoláciu, dvojité sklo s nízkou hodnotou presupu tepla (predovšetkým infračerveného žiarenia) a priestor medzi nimi je vyplnený plynom s nízkou tepelnou vodivosťou. (napr. argónom). Tieto okná sú drahšie, ale vložené náklady sa vám počas doby ich životnosti niekoľkonásobne vrátia. A ešte jedna rada – ak chcete chrániť vaše zdravie a životné prostredie, vyhnite sa plastovým oknám vyrobeným z PVC. Pri výrobe, počas životnosti a pri jeho likvidácii sa totiž z PVC môžu uvoľňovať do okolia nebezpečné látky!

29. Toastujte...

Kto neohrieva staré pečivo v rúre, ale na nadržavci na toastovači, ušetrí až 70 % energie.

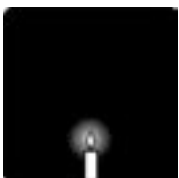
30. Mikrovlnku len na maličkosti...

Už pri dvoch porciách spotrebuje mikrovlnka viac energie ako sporák. Taktiež rozmrazovanie v mikrovlnke mňa príliš veľa energie – takže potraviny radšej vyberte z mrazničky dostatočne včas pred varením.

31. Zhasínajte svetlo...

Rada, ktorú iste poznáte. Osvetlenie spotrebuje až desatinu elektriny v domácnosti. Takže: posledný zhasína...

www.greenpeace.org/slovakia